

- Krapyvenco, 2006* Krapyvenco D. Matrytsya bez perezavantazhennya / D. Krapyvenco // Kontrakty, 2006. – № 44.
- Luk'yanets, 2003* Luk'yanets V. S. Naukoëmkoє budushchee. Fylosofyya nanotekhnolohyy. Zahadka SILENTIUM UNIVERSI / V.S.Luk'yanets' // Praktychna filozofiya, 2003. № 3 (№ 9). – S.10-27.
- Martsyn, 2009* Martsyn V. S. Aktyvizatsiya investytsiynoho potentsialu ekonomiky Ukrainy / V. S. Martsyn // Problemy nauky. – 2009. – № 7.
- Nanotekhnolohyy, 2008* Nanotekhnolohyy – fundament novoy naukoemkoє ekonomyy. Novye vozmozhnosti SNH v XXI veke // Nauka ta innovatsiyi, 2008. – T.4, № 1. – S.5-28.
- Rahulya, 2008* Rahulya A. V. Kak obustroyt' razvytye nanonauk y nanotekhnolohyy v Ukrainy na perspektyvu do 2020 h. / A. V.Rahulya // Visnyk ukrayins'koho materialoznavchoho tovarystva, 2008. Vyp. 1. – S.29-36.
- Synyshyna, 2009* Synyshyna O. O. Naukovo-tekhniche spivrobitnytstvo yak faktor pidvyshchennya konkurentospromozhnosti promyslovoho kompleksu Ukrainy / O. O. Synyshyna // Mizhnarodne naukovo-tekhniche spivrobitnytstvo [Tekst]: Materialy V(XVII) Vseukr. nauk.-prakt. konf., Kyiv, 12-13 bereznya 2009 r.: tezy dopovidey / [redkol.: V. H. Herasymchuk (vidpov. red.) ta in.]. – K.: NTUU «KPI», 2009. S.237.
- Talanchuk, 2009* Talanchuk P., Malyshev V. Stanovlennya y rozvytok nanotekhnolohiy u sviti i v Ukraini: vykorystannya intelektual'noho kapitalu, tendentsiyi rozvytku / P. Talanchuk, V. Malyshev // Universytet «Ukrayina», 2009. №10-11. S. 3, 8.

Надійшла до друку 6.07.2014.

УДК 94:329.78(477) «199»

Віталій Коцур

ДЕРЖАВНА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НА ПОЧАТКУ 90-Х РОКІВ ХХ СТ.

Усвідомлюючи важливість молоді для майбутнього розвитку державності та суспільства, становлення демократії та громадянських свобод, держава визнала молодіжну політику, як одним із найважливіших, пріоритетних і специфічних напрямів діяльності. Вона мала забезпечувати умови і соціальні гарантії для соціального становлення й розвитку молодих громадян, їх всебічної реалізації.

Початок 90-х років ХХ ст. заклав фундамент для створення власної, оригінальної, відмінної від інших пострадянських країн систему молодіжного законодавства. Участь у її формуванні брали центральні органи законодавчої, виконавчої і представницької влади, спеціально створені для формування і реалізації молодіжної політики установи і органи, політичні партії та громадські організації. Українське молодіжне законодавство передбачало вирішення найважливіших соціально-економічних та політико-правових проблем молоді, забезпечення розвитку політичної та громадської активності молодих громадян, молодіжного руху. Законодавчі акти встановлювали правовий статус молодіжних і дитячих громадських організацій, містили гарантії їхньої діяльності, передбачали організаційну, матеріальну, фінансову підтримку з боку держави. Однак, в умовах складної економічної ситуації, через обмеження коштів бюджетів всіх рівнів, держава не мала можливості забезпечити в повному обсязі соціальні виплати молоді, передбачені законодавством.

Ключові слова: *молодь, молодіжний рух, молодіжні організації, молодіжні об'єднання, державна молодіжна політика.*

Осознавая важность молодежи для будущего развития государственности и общества, становления демократии и гражданских свобод, государство признало

молодежну політику, як одним из важнейших, приоритетных и специфических направлений деятельности. Она должна была обеспечивать условия и социальные гарантии для социального становления и развития молодых граждан, их всесторонней реализации.

Начало 90-х годов. заложил фундамент для создания собственной, оригинальной, отличной от других постсоветских стран систему молодежного законодательства. Участие в формировании принимали центральные органы законодательной, исполнительной и представительной власти, специально созданные для формирования и реализации молодежной политики учреждения и органы, политические партии и общественные организации. Украинское молодежное законодательство предусматривало решение важнейших социально-экономических и политико-правовых проблем молодежи, обеспечение развития политической и общественной активности молодых граждан, молодежного движения. Законодательные акты устанавливали правовой статус молодежных и детских общественных организаций, содержали гарантии их деятельности, предусматривали организационную, материальную, финансовую поддержку со стороны государства. Однако, в условиях сложной экономической ситуации, из-за ограничений средств бюджетов всех уровней, государство не имело возможности обеспечить в полном объеме социальные выплаты молодежи, предусмотренные законодательством.

Ключевые слова: молодежь, молодежное движение, молодежные организации, молодежные объединения, государственная молодежная политика.

Realizing the importance of youth for the future development of the state and society of democracy and civil liberties, the state youth policy recognized as one of the most important priorities and specific activities. It had to provide conditions and social security for social formation and development of young people and their full implementation.

The beginning of the 90 th century. laid the foundation for creating your own, original, different from other post-Soviet countries in the youth system of law. Participate in politics was the central legislative, executive and representative government, specially created for the formation and implementation of youth policy institutions and bodies, political parties and civil society organizations. Ukrainian youth involved legislation addressing critical social, economic, political and legal problems of youth, development of political and social activity of young people, the youth movement. The legislation established the legal status of youth and children's organizations, contained a guarantee of their activities, provided organizational, material and financial support from the state. However, in a difficult economic situation, due to the limitations of the budgets of all levels, the government was unable to provide full social benefits youth provided by law.

Keywords: youth, youth movement, youth organizations, youth groups, state youth policy.

Постановка проблеми. Після проголошення незалежності України (перша половина 90-х років ХХ ст.) українська влада зіткнулася з проблемою формування національної моделі державної молодіжної політики, вироблення механізмів взаємодії держави і молодіжного руху, соціального захисту молоді та вирішення інших проблем молоді, залучення її до участі в державному та суспільно-політичному житті. Аналіз процесів у даному середовищі у цей період дозволить здійснювати державну молодіжну політику з більшою ефективністю та значно активізує участь молоді в суспільно-політичних процесах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Учені, які займалися питаннями суспільно політичних настроїв та участі в них молодіжних організацій та рухів, а також питаннями їх історії та розвитку періоду 90-х років ХХ ст. були: І. Курас, О. Бойко, М. Головатий, Д. Князевич. Висвітленням питання створення та функціонування нових партій в

Україні та участі в них молоді та аналізу нормативно-правової бази присвятили свої роботи О. Гарань та В. Головенько та ін. Найґрунтовніше дослідження молодіжного законодавства України належать Є. Бородіну, О. Корнієвському, В. Литвину, А. Русначенку та ін.

Мета написання статті є висвітлення молодіжної політики в Україні у першій половині 90-х років ХХ ст., та законодавчої бази, яка формувалася для підтримки молоді та молодіжних організацій у даний період.

Виклад основного матеріалу. Будь-яка правова держава за основу державної молодіжної політики має молодіжне законодавство. В Україні в 90-ті роки ХХ ст. питання співпраці держави із громадськими молодіжними об'єднаннями, вирішення соціальних питань молодіжної аудиторії, дозвілля, зайнятості, громадянського виховання молоді не були регламентовані ані законодавчими документами, ані досвідом роботи в умовах багатопартійності. Тому свою діяльність у сфері молодіжної політики вищі органи законодавчої та виконавчої влади розпочали із розробки її законодавчої бази [Князевич, 2002.с.145].

На початку 1990-х рр. Президент України видав низку нормативно-правових актів, що передбачали підтримку обдарованої молоді й молодих вчених, зокрема: розроблення теоретичних засад та практичних методик (програм) виявлення, розвитку та підтримки обдарованих дітей, учнівської та студентської молоді, молодих учених і творчих працівників; підвищення професійного рівня педагогічних працівників; запровадження щорічних грантів Президента України для обдарованої молоді; створення державного благодійного фонду підтримки обдарованої молоді; проведення всеукраїнських учнівських і студентських олімпіад, творчих конкурсів, змагань; розширення системи спеціалізованих навчальних закладів для розвитку здібностей і талантів дітей та молоді, дитячих закладів, спортивних шкіл і секцій, позашкільних навчально-виховних закладів; розробку і виконання регіональних програм з питань роботи з обдарованою молоддю [Указ Президента України, 1990, с. 44-45].

Участь у формуванні та реалізації молодіжної політики брав й Кабінет Міністрів України. Він спрямовував і координував роботу міністерств, інших органів виконавчої влади, видавав нормативно-правові акти, присвячені проблемам молоді й молодіжного руху. Із 1991 р. підтримку молодіжному руху надавало Міністерство України у справах молоді і спорту, здійснюючи фінансування молодіжних програм, молодіжних і дитячих видань. У 1992 р. Міністерство планувало частково профінансувати програми 17 молодіжних організацій, передусім тих, що спрямовувалися на вирішення соціальних проблем молоді. Підтримати ж всі запити молодіжних структур міністерство не могло, адже це потребувало виділення додатково понад 3 млрд. грн. [Барабаш, 1993, с.5].

Центральний орган виконавчої влади намагався налагодити співпрацю з представниками українського молодіжного руху й

міжнародними молодіжними організаціями (Радою Європейських національних комісій молоді, Всесвітньою організацією скаутського руху, Міжнародною спілкою студентів, молодіжними організаціями Польщі, Угорщини, Німеччини, Чехословаччини). Водночас, Міністерство залучало лідерів українських молодіжних організацій до участі в реалізації державної молодіжної політики, розробки нормативно-правових актів і державних програм. Зокрема, 27-28 вересня 1991 р. в Міністерстві відбувся «круглий стіл» за участю представників молодіжних громадських організацій, 31 березня і 14 квітня 1992 р. наради, а 12-14 червня 1992 р. Конгрес молодих політиків України.

Очевидно, показником ефективності державної молодіжної політики можна вважати збільшення кількості молодіжних і дитячих громадських організацій. У 1992 р. в Україні діяли 26 молодіжних і дитячих об'єднань, що мали статус всеукраїнських, зокрема: Міжнародна молодіжна Ліга (головне завдання – розвиток молодіжного співробітництва, зміцнення миру між народами, розвитку дипломатії, розширення зв'язків між молоддю), Союз українського студентства (сприяння демократизації, зміцнення і розширення громадянських прав, розвиток науки і культури, захист прав студентів), Демократичний форум молоді України (сприяння демократичним процесам і розвиток молодіжного руху в Україні), Спілка української молоді (вивчення і популяризація героїчних сторінок української історії, пропаганда ідей українського націоналізму), Українська молодіжна асоціація (консолідація української молоді діаспори, відстоювання національно-політичних і соціально-економічних прав закордонних українців, відродження і пропаганда духовних і культурних цінностей українського народу), Українська соціал-демократична молодь (об'єднання своєрідних студентських клубів за фахом), Українська скаутська організація «Пласт» (всебічне виховання і самовиховання молоді на основі скаутських принципів), Світовий конгрес українських молодіжних організацій (об'єднання українських молодіжних організацій світу, що виступали за незалежну українську державу) та ін. Разом з тим, на статус всеукраїнських претендували ще біля 200 молодіжних організацій.

Однак, молодіжні та дитячі громадські структури не мали значного впливу на молодь і об'єднували порівняно невелику кількість юнаків і дівчат. Соціологічні дослідження, УкрНДІ проблем молоді, проведені у 1991 р., показали, що більшість молодих людей в Україні не виявляли інтересу до діяльності політичних партій і громадських організацій. Лише 45% опитаних цікавилися політичними і громадськими структурами: найбільше – НРУ (61,9%), найменше – Об'єднаною соціал-демократичною партією України (20,9%) [*Головатий, 1993, с.86*].

У перехідних суспільствах, де відбуваються радикальні зміни в громадсько-політичному житті, економіці, існують глибокі відмінності у поглядах різних вікових генерацій на ідеологію, ціннісні орієнтації, майбутній розвиток країни, молодь є носієм свідомості, яка відповідає

потребам соціальних змін, поступу суспільства до якісно іншого стану. Від участі нового покоління громадян в державному управлінні, політиці та громадській діяльності залежить майбутнє держави і суспільства, становлення демократії і громадянських свобод, інтенсивність і спрямування реформ, напрями зовнішньої політики тощо.

Разом з тим, політичну і громадську активність молоді визначає позиція держави – ставлення до молодого покоління, розуміння його проблем, інтересів, запитів, потреб, взаємодія з молоддю. Невипадково молодіжна політика в Україні визначена законодавством, як один із найважливіших, пріоритетних і специфічних напрямів діяльності держави та її органів. Її метою проголошувалося створення умов і соціальних гарантій для соціального становлення й розвитку молодих громадян, їх реалізації, як в особистих, так і суспільних інтересах.

Із проголошенням незалежності України перед українською владою постала проблема формування національної моделі державної молодіжної політики, вироблення механізмів взаємодії держави і молодіжного руху, соціального захисту молоді, вирішення соціально-економічних та політичних проблем молоді, залучення молоді до участі в державному та суспільно-політичному житті.

Молодіжна політика в СРСР існувала не як об'єктивна реальність і потреба, а як ідеологічна заданість. І реалізувалася вона державою, її структурою, соціальними інститутами, перш за все, у їх же власних інтересах, а не в інтересах молодих людей. [Головатий, 1993, с.6-7]. Основна її частина проводилася через ВЛКСМ, інша – через державні органи освіти, охорони здоров'я, оборони, внутрішніх справ, спорту, інформаційні відомства, культосвітні заклади тощо. Об'єктом цієї політики була молодь, яку намагалися виховати в дусі будівника комунізму. Молодіжна політика мала патерналістський характер і вимагала від молодого покоління діяти і розвиватися в заданому напрямі [Перепелиця, 2001, с.62].

У будь-якій правовій державі основою державної молодіжної політики є молодіжне/ювенальне законодавство. В Україні ж на початку 1990-х років питання співпраці держави із громадськими молодіжними об'єднаннями, вирішення соціальних питань молодіжної аудиторії, дозвілля, зайнятості, громадянського виховання молоді не були регламентовані ані законодавчими документами, ані досвідом роботи в умовах багатопартійності [Перепелиця, 2001, с.64]. Тому свою діяльність у сфері молодіжної політики вищі органи законодавчої та виконавчої влади розпочали із розробки її законодавчої бази. Зауважимо, що певні зміни в молодіжному законодавстві відбувалися вже в останні роки існування Радянського Союзу. 9 жовтня 1990 р. Верховна Рада СРСР прийняла Закон «Про громадські об'єднання», який вперше дозволяв громадську ініціативу знизу, а не згори. Значна увага приділялася молодіжним і дитячим громадським організаціям, яким держава зобов'язувалась надавати

матеріальну і фінансову допомогу, гарантувала пільги при оподаткуванні, право безкоштовного або ж на пільгових умовах користування приміщеннями шкіл, позашкільних закладів, клубів, палаців тощо [Нове закон ССРСР 1991, с.19-21]. Таким чином, було ліквідовано монополію в молодіжному русі комсомолу і піонерської організації, а також зрівняно в правах всі молодіжні структури.

Постановою Президії Верховної Ради УРСР «Про деякі заходи щодо підтримки молодіжних ініціатив» від 8 лютого 1991 р. рекомендувалося обласним, міським радам сприяти проведенню на місцях державно-громадської молодіжної політики, надавати пільги для громадських організацій, юридичних осіб і окремих громадян, що брали участь у вирішенні проблем [Постанова Президії Верховної Ради Української РСР №709-ХІІ, 1991].

Розвиток молодіжного руху мав забезпечувати Закон СРСР «Про загальні засади державної молодіжної політики в СРСР», прийнятий 16 квітня 1991 р. У ньому давалося визначення «молодіжної організації» (громадські структури членство у яких припинялося із досягненням певного віку, або діяльність яких спрямовувалася на забезпечення становлення і розвитку молоді), визначав основи державної молодіжної політики, передбачав забезпечення діяльності молодіжних організацій з боку держави та ін. [Нове закон ССРСР 1991, с.183]. Однак через розпад СРСР цей закон на практиці не був реалізований.

Українські політики і державні діячі розуміли важливість вироблення нового молодіжного законодавства. Так, голова парламентської Комісії у справах молоді А. Матвієнко у виступі на науково-практичній конференції 26 листопада 1991 р. відзначив, що пріоритетним завданням державних органів є вироблення правової бази молодіжної політики. Вирішення проблем молоді він відносив до трійки найважливіших питань від яких залежить доля української державності (поряд із приватизацією і реформуванням політичної системи) [Матвиенко 1992, с.11].

Ініціативу з розробки перших молодіжних нормативно-правових актів взяли на себе колишні комсомольські працівники, молоді депутати Верховної Ради першого скликання у новій Україні, працівники Комісії з питань молоді і спорту Верховної Ради України, Міністерства України у справах молоді і спорту, Українського науково-дослідного інституту проблем молоді: А. Матвієнко, А. Толстоухов, В. Борзов, В. Барабаш, О. Яременко, В. Плохій, І. Хохленков, М. Цуканов, М. Головатий та інші.

Першими документами, що заклали основу державної молодіжної політики незалежної України були: Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» і Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні». Обидва документи розроблялися паралельно і в грудні 1992 р. Верховна Рада України прийняла їх, але Президент України підписав лише декларацію, а Закон повернув на доопрацювання до парламенту [Бородін, 2006, с.4].

Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні», прийнята Верховною Радою України 15 грудня 1992 р., мала політичний характер. Вона визначала ставлення держави до молоді, її ролі в розбудові української державності. Принципові положення документа характеризували молодіжну політику, визначали основні напрямки її здійснення.

Державна молодіжна політика, у документі, – це «системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах і ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України» [Декларація про загальні засади державної молодіжної політики в Україні, 1992].

Держава зобов'язувалася вивчати становище молоді, забезпечувати правові та матеріальні гарантії щодо здійснення прав і свобод молодих громадян, діяльності молодіжних організацій, для повноцінного соціального становлення й розвитку молоді; допомагати молодим людям реалізувати їх творчі можливості та ініціативи, залучати молодь до участі в національно-культурному відродженні українського народу, в економічному розвитку України; надавати соціальні послуги із навчання, виховання, духовного і фізичного розвитку, професійної підготовки; забезпечувати координацію зусиль всіх організацій і соціальних інститутів, що працюють з молоддю.

Механізмами реалізації державної молодіжної політики були: прийняття законодавчих актів і рішень державних органів; проведення у Верховній Раді України щорічних слухань про становище молоді та підготовки доповіді з цього питання Верховній Раді України, Президенту України; діяльність органів державної влади та їх структурних підрозділів, які вирішували проблеми молоді; створення соціальних служб для молоді та підготовка соціальних працівників; розробка і реалізація цільових комплексних молодіжних програм; виділення коштів на фінансування державної молодіжної політики; утворення спеціальних фондів тощо.

Декларація мала стати основою для розвитку державної молодіжної політики, її правової бази, практичної діяльності органів державної влади і управління щодо сприяння повноцінному розвитку молодих громадян України. 5 лютого 1993 р. Верховна Рада України, врахувавши зауваження Глави держави, повторно ухвалила вдосконалений законопроект «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді» [Закон України № 2998-ХІІ, 1993]. У ньому давалося визначення термінів «молодь», «соціальне становлення молоді», «перше робоче місце», «молода сім'я», «молодіжні громадські організації» «молодіжні трудові загони» та ін. Вік молоді обмежувався 15-28 роками.

Закон передбачав існування структурних підрозділів по роботі з молоддю в органах виконавчої влади і місцевого самоврядування, фінансування заходів щодо соціального становлення та розвитку молоді, містив значну кількість положень щодо забезпечення соціально-економічного захисту молоді: праця молоді, підтримка підприємницької ініціативи, сприяння підвищенню рівня життя, забезпечення житлових умов, освіти, культурний розвиток, охорона здоров'я, фізичний розвиток. Молоді гарантувалося: перше робоче місце, пільги при реєстрації молодіжних підприємств, підвищення розміру стипендії, пільговий проїзд транспортом, довгострокові кредити на будівництво і придбання житла, допомога з боку соціальних служб для молоді тощо.

У соціально-політичній сфері закон закріплював правовий статус молодіжних громадських організацій і забезпечував гарантії їхньої діяльності. Зокрема, право молодіжних громадських організацій вносити до органів виконавчої влади і місцевого самоврядування пропозиції щодо соціального становлення та розвитку молоді; можливість органам виконавчої влади і місцевого самоврядування фінансувати програми і проекти молодіжних громадських організацій, надавати їм дотації і субсидії, передавати молодіжним структурам у безплатне користування будинки, споруди, земельні ділянки тощо [*Закон України № 2998-XII, 1993*]. Як відзначав М. Головатий, цей закон за своїм об'ємом, структурою, декларованими для молоді України правами і можливостями не має собі аналогів, у першу чергу – в країнах так званого ближнього зарубіжжя [*Головатий, 2002, с.57*]. Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» і Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді» стали основою українського молодіжного законодавства. Вони закріпили створення державних органів у справах молоді, фінансування програм молодіжних організацій, форми і механізми підтримки молоді. Показово, що в наступних законодавчих актах положення зазначених документів не зазнавали суттєвих змін, а державні гарантії діяльності молодіжних організацій, здебільшого, не розширювалися, а зменшувалися. 4 лютого 1994 р. парламент прийняв Закон України «Про внесення змін до четвертої частини статті 10 Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні». Зміни стосувалися механізмів державного кредитування будівництва житла молодими сім'ями. До переліку соціальних категорій, що мали право на пільгове кредитування серед інших додано молодих представників органів місцевого самоврядування на селі [*Закон України №3928-XII, 1994*].

Важливим інструментом формування державної молодіжної політики було проведення парламентських слухань з молодіжної політики. Участь в слуханнях брали народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, представники Адміністрації Президента України, науковці, активісти молодіжного руху і профспілок. Виконанням рекомендацій цих

слухань, які затверджувалися постановами парламенту, контролювала Постійна Комісія Верховної Ради України з питань молоді, спорту і туризму, про що вона інформувала Верховну Раду України. Перші парламентські слухання «Про становище молоді в Україні» відбулися 7 грудня 1995 р. Їх наслідком стала постанова Верховної Ради України «Про рекомендації учасників парламентських слухань про становище молоді в Україні» [*Постанова Верховної Ради України №495/95, 1995*].

У її преамбулі відзначалося, що «загострення соціально-економічних проблем, недосконалість правової і нормативної баз, відсутність дієвих механізмів державної підтримки молоді в період її соціального становлення і розвитку значно ускладнили процеси відновлення інтелектуального потенціалу, трудових ресурсів держави, негативно позначилися на матеріальному становищі молоді сім'ї, здоров'ї, фізичному і духовному розвитку молодих громадян, призвели до зростання безробіття серед молоді, загострення криміногенної ситуації в суспільстві» [*Постанова Верховної Ради України №495/95, 1995*].

У зв'язку з цим, Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України та іншим державним органам вносилися рекомендації щодо покращення становища молоді й розвитку молодіжного руху, зокрема: розробити Національну комплексну програму «Молодь України»; вирішити питання передачі державним інституціям і громадським молодіжним майна колишнього ВЛКСМ та ЛКСМУ; реорганізувати Фонд соціальної адаптації молоді України, спрямувавши його роботу на реалізацію програм молодіжних і дитячих організацій; створити в м. Києві Національний молодіжний центр і будинок молодіжних організацій України; законодавчо врегулювати питання соціальної роботи з молоддю, розвитку молодіжного підприємництва, державної підтримки молодіжних і дитячих громадських об'єднань; передбачити пільги щодо оподаткування дитячих оздоровчих закладів юридичних і фізичних осіб за умови використання ними вивільнених коштів на вирішення проблем молодого покоління; надавати необхідну підтримку УНКМО, дитячим і молодіжним об'єднанням; запровадити фінансування програм дитячих і молодіжних організацій, громадських об'єднань, що займаються вирішенням проблем молоді. [*Постанова Верховної Ради України №495/95, 1995*].

Активну участь у формуванні державної молодіжної політики та підтримці молодіжного руху в Україні брав і Президент України. Зокрема, своє бачення становища молоді та молодіжної політики він висвітлював у щорічних посланнях до Верховної Ради України, що містили досить глибокий аналіз молодіжного руху, освіти, здоров'я, зайнятості та соціально-побутового становища молоді, заходи держави щодо вирішення проблем молоді. [*Бородін, 2006, с.141*] Однак, основним засобом впливу Президента України на формування державної молодіжної політики було

ним відповідних видання нормативно-правових актів: указів і розпоряджень.

Отже, у першій половині 90-х років ХХ століття серед основоположних пріоритетів держави по роботі з молоддю були: праця молоді, підтримка підприємницької ініціативи, сприяння підвищенню рівня життя, забезпечення житлових умов, освіта, культурний розвиток, охорона здоров'я, фізичний розвиток, перше робоче місце, допомога з боку соціальних служб для молоді тощо. Однак більшість соціально-економічних проблем молоді залишалися не вирішеними, що негативно відображалось на її громадсько-політичній активності. А основними перепонами в сфері реалізації державної молодіжної політики були: гострий дефіцит матеріальних ресурсів держави, що мали забезпечувати вирішення проблем молоді, зниження життєвого рівня, значне послаблення авторитету державних структур, політичних об'єднань у молодіжному середовищі, відсутність дієвого молодіжного руху та його організаційних ланок.

ЛІТЕРАТУРА:

- Барабаш, 1993* – Молодіжний і дитячий рух в Україні: Історія та генезис] / В. В. Барабаш, О. О. Булавін, А. Т. Гатенюк ; ред. М. Ф. Головатий ; Укр. наук.-досл. ін-т пробл. мол. - К. : Укр. НДІ проблем молоді, 1993. – 117 с
- Бородін, 2006* – Бородін Є. І. Історія формування державної молодіжної політики в Україні (1991–2004 рр.): Моногр. – Д.: Герда, 2006. – 387 с.
- Головатий, 1993* – Головатий М.Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. – К.: Наук. думка, 1993. – 325 с.
- Головатий, 2002* – Головатий М. Державна молодіжна політика як феномен суспільного розвитку і нова парадигма державотворення у країнах перехідного стану / М. Головатий // Український соціум. – 2002. – № 1. 365 с.
- Декларація про загальні засади державної молодіжної політики в Україні, 1992* – Декларація про загальні засади державної молодіжної політики в Україні від 15.12.1992 р. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2859-12>
- Закон України 1993* – «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 5 лютого 1993 р. № 2998-ХІІ. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2998-12>
- Закон України, 1994* – «Про внесення змін до частини четвертої статті 10 Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 4 лютого 1994 р. №3928-ХІІ. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3928-12>
- Князевич, 2002* – Князевич Д. О. Розвиток молодіжного руху в Україні (друга половина 1980-х – 1990-ті роки): дис. канд. іст. наук: 07.00.01 / Князевич Даря Олександрівна. – К., 2012.
- Матвиенко 1992* – Матвиенко А. С. Проблем формирования молодежной политики в условиях становления украинской государственности / Матвиенко А. С. // Молодежная политика: опт, проблем, перспектив / Материал международной научно-практической конференции (в двух частях), состоявшейся 26-27 ноября 1991 г. в г. Киеве. – К., 1992. – Ч. I.
- Нове закон ССРСР, 1991.* – М.: Юридическая литература, 1991. – Вп. 3. – С. 19– 21.
- Перепелиця, 2001* – Перепелиця М.П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект). - Київ, Український інститут соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2001. – 242 с.

- Постанова Верховної Ради України, 1995* – «Про рекомендації учасників парламентських слухань про становище молоді в Україні» від 22 грудня 1995 р. № 495/95. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=495%2F95-%E2%F0>
- Постанова Президії Верховної Ради Української РСР, 1991* – «Про деякі заходи щодо підтримки молодіжних ініціатив» від 8 лютого 1991 р. № 703-XII. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
- Указ Президента України, 1990* – «Про додаткові заходи щодо державної підтримки обдарованої молоді» від 24 квітня 1990 р. №612/1990 / Офіц. вісник України. – 1990. - №17.

REFERENCES:

- Barabash, 1993* – Molodizhnyj i dytyachyj rux v Ukraini: Istoriya ta genezys] / V. V. Barabash, O. O. Bulavin, A. T. Gatenyuk ; red. M. F. Golovatyj ; Ukr. nauk.-dosl. in-t probl. mol. - K. : Ukr. NDI problem molodi, 1993. – 117 s
- Borodin, 2006* – Borodin Ye. I. Istoriya formuvannya derzhavnoyi molodizhnoyi polityky v Ukraini (1991–2004 rr.): Monogr. – D.: Gerda, 2006. – 387 s.
- Golovatyj, 1993* – Golovatyj M.F. Molodizhna polityka v Ukraini: problemy onovlennya. – K.: Nauk. dumka, 1993. – 325 s.
- Golovatyj, 2002* – Golovatyj M. Derzhavna molodizhna polityka yak fenomen suspilnogo rozvytku i nova paradygma derzhavotvorennya u krayinax perexidnogo stanu / M. Golovatyj // Ukrayinskyj socium. – 2002. – № 1. 365 s.
- Deklaraciya pro zagalni zasady derzhavnoyi molodizhnoyi polityky v Ukraini, 1992* – Deklaraciya pro zagalni zasady derzhavnoyi molodizhnoyi polityky v Ukraini vid 15.12.1992 r. – Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2859-12>
- Zakon Ukrayiny 1993* – «Pro spryannya socialnomu stanovlennyu ta rozvytku molodi v Ukraini» vid 5 lyutogo 1993 r. № 2998-XII. – Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2998-12>
- Zakon Ukrayiny, 1994* – «Pro vnesennya zmin do chastyny chetvertoyi statti 10 Zakonu Ukrayiny «Pro spryannya socialnomu stanovlennyu ta rozvytku molodi v Ukraini» vid 4 lyutogo 1994 r. № 3928-XII. – Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3928-12>
- Knyazevych, 2002* – Knyazevych D. O. Rozvytok molodizhного руху в Україні (друга половина 1980-х – 1990-ті роки): dys. kand. ist. nauk: 07.00.01 / Knyazevych Darya Oleksandrivna. – K., 2012.
- Matvyenko 1992* – Matvyenko A. S. Problem formyrovannya molodezhnoj polytyky v uslovyyax stanovlenyya ukrajnskoj gosudarstvennosti / Matvyenko A.S. // Molodezhnaya polytyka: opt, problem, perspektyv / Materyal mezhdunarodnoj nauchno-praktycheskoj konferencyy (v dvux chastyax), sostoyavshejsya 26-27 noyabrya 1991 g. v g. Kyeve. – K., 1992. – Ch. I.
- Nove zakon SSSR, 1991.* – M.: Yurydycheskaya lyteratura, 1991. – Vp. 3. – S. 19– 21.
- Perepelycy, 2001* – Perepelycy M.P. Derzhavna molodizhna polityka v Ukraini (regionalnyj aspekt). - Kyiv, Ukrayinskyj instytut socialnyx doslidzhen, Ukrayinskyj centr politychnogo menedzhmentu, 2001. – 242 s.
- Postanova Verxovnoyi Rady Ukrayiny, 1995* – «Pro rekomendaciyi uchasnykiv parlamentskyx slухan pro stanovyshhe molodi v Ukraini» vid 22 grudnya 1995 r. № 495/95. – Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=495%2F95-%E2%F0>
- Postanova Prezydyi Verxovnoyi Rady Ukrayinskoji RSR, 1991* – «Pro deyaki zaxody shhodo pidtrymky molodizhnyx inicyatyv» vid 8 lyutogo 1991 r. № 703-XII. – Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua>
- Ukaz Prezidenta Ukrayiny, 1990* – «Pro dodatkovy zaxody shhodo derzhavnoyi pidtrymky obdarovanoi molodi» vid 24 kvitnya 1990 r. №612/1990 / Ofic. visnyk Ukrayiny. – 1990. - №17.